

Les festes del Senyor durant el Temps de durant l'any (II)

El Sagrat Cor de Jesús, la Transfiguració del Senyor, l'Exaltació de la Santa Creu i Crist Rei de l'Univers són les festes litúrgiques que es comenten en aquest text.

19/09/2018

• El Sagrat Cor de Jesús • La Transfiguració del Senyor • L'Exaltació de la Santa Creu • Crist Rei de l'Univers

A través de les diverses solemnitats del Senyor que la litúrgia ens proposa al llarg de l'any, podem contemplar des de diferents perfils l'inesgotable misteri de Déu, deixant que la seva llum banyi la nostra existència cristiana al món. Al centre de l'any litúrgic hi ha la Pasqua, que, en certa manera, «es prolonga durant tres mesos —primer els quaranta dies de la Quaresma i després els cinquanta dies del Temps pasqual—», seguida de «tres festes que tenen un caràcter “sintètic”: la Santíssima Trinitat, el Corpus Christi i, finalment, el Sagrat Cor de Jesús».

[1] Les dues primeres commemoracions les hem tractat a l'article anterior: ara contemplarem la solemnitat del Sagrat Cor, per continuar amb la Transfiguració, l'Exaltació de la Santa Creu i acabar amb la festivitat de Crist Rei.

El Sagrat Cor de Jesús

El divendres següent al segon diumenge després de Pentecosta l'Església dirigeix la mirada al costat obert de Crist en la Creu, expressió de l'amor infinit de Déu pels homes i brollador del qual en brollen els sacraments. La contemplació d'aquesta escena ha alimentat la devoció dels cristians des dels primers segles, ja que allà han trobat una font contínua de pau i seguretat en les dificultats. La mística cristiana ens convida a obrir-nos al Cor del Verb Encarnat: «Que, per la fe, faci habitar el Crist en els vostres cors, i així, arrelats i fonamentats en l'amor, sigueu capaços de comprendre, amb tot el poble sant, l'amplada i la llargada, l'alçada i la profunditat de l'amor de Crist; que arribeu a conèixer aquest amor que sobrepassa tot coneixement i, així, entreu del tot a la plenitud de Déu».

[2]

La pietat popular de la baixa edat mitjana va desenvolupar una veneració profunda i expressiva de la Humanitat Santíssima de Crist sofrent en la Creu. Es va difondre així el culte a la corona d'espines, els claus, les nafres... i el Cor obert, síntesi de tots els patiments del Salvador per amor a nosaltres. Aquestes formes de pietat van deixar la seva empremta a l'Església, de manera que al segle XVII va néixer la celebració litúrgica de la solemnitat del Sagrat Cor. El 20 d'octubre del 1672 un sacerdot normand, sant Jean Eudes, va celebrar per primera vegada una missa pròpia del Sagrat Cor, i a partir del 1673 es van anar difonent per Europa les visions de santa Margarida Maria Alacoque sobre l'expansió d'aquest culte. Finalment, Pius IX va estendre oficialment a l'Església llatina aquesta festa.

La consideració de l'abisme de tendresa del Senyor per les ànimes és també una invitació a formar el cor propi amb el seu, a unir a l'afany reparador el desig eficaç d'apropar més ànimes a Ell: «Ens hem abocat una mica al foc de l'Amor de Déu; deixem que el seu impuls mogui les nostres vides, que sentim la il·lusió de calar el foc diví d'un cap a l'altre del món, de fer-lo conèixer a aquells que ens volten; per tal que ells també coneguin la pau de Crist i que amb ella trobin la felicitat».[3] La litúrgia del dia desenvolupa els dos pilars teològics de la devoció: les riqueses insondables del misteri d'amor desplegat en Crist i la contemplació reparadora del seu cor traspassat. Els recullen les dues oracions *col·lecta* que el Missal Romà ofereix: «en celebrar la solemnitat del Cor del teu Fill unigènit, recordem els beneficis del seu amor envers nosaltres; concedeix-nos rebre d'aquesta font divina una inesgotable abundància

de gràcia»; «en el Cor del teu Fill, ferit pels nostres pecats, has dipositat tresors infinits de caritat; et demanem que, en retre-li l'homenatge del nostre amor, li oferim una reparació completa».

La Transfiguració del Senyor

La solemnitat de la Transfiguració neix, probablement, de la commemoració anual de la dedicació d'una basílica en honor a aquest misteri que es va aixecar al mont Tabor. Al segle IX la festa es va introduir a l'Occident i, més tard, durant els segles XI i XII es va començar a celebrar també a Roma, a la basílica vaticana. Es va incorporar al calendari romà pel Papa Calixt III (1457) en agraïment per la victòria de les tropes cristianes davant els turcs en la batalla de Belgrad, el 6 d'agost del 1456.

A l'Orient cristià, la *Transfiguració del nostre Déu i Salvador Jesucrist* és

una de les solemnitats més grans de l'any, juntament amb la Pasqua, el Nadal i l'Exaltació de la Santa Creu. En ella s'expressa tota la teologia de la divinització mitjançant la gràcia, de la naturalesa humana que, revestint-se de Crist, és il·luminada per l'esplendor de la glòria de Déu. Units a Jesús, assenyala l'ofici de lectures del ritu romà, «brillarem amb la nostra mirada espiritualitzada, renovats en certa manera en els traços de la nostra ànima, fets conformes a la seva imatge».[4]

Amb Pere, Jaume i Joan, en aquesta festa se'ns convida a posar Jesús al centre de la nostra atenció: «Aquest és el meu Fill, el meu estimat, en qui m'he complagut; escolteu-lo».[5]

L'hem d'escoltar, i deixar que la seva vida i ensenyaments divinitzin la nostra vida ordinària. Així resava sant Josepmaria: «Senyor nostre, aquí ens tens disposats a escoltar tot

allò que vulguis dir-nos. Parla'ns; estem atents a la teva veu. Que la teva conversació, caient en la nostra ànima, inflami la nostra voluntat perquè es llanci fervorosament a obeir-te».[6]

Escoltar el Senyor amb la disposició sincera d'identificar-se amb Ell ens porta a acceptar el sacrifici. Jesús es transfigura «per treure del cor dels seus deixebles l'escàndol de la creu,»[7] per ajudar-los a suportar els moments foscos de la seva Passió. Creu i glòria estan íntimament unides. De fet, es va fixar el 6 d'agost com a festa de la Transfiguració en relació amb l'Exaltació de la Santa Creu: entre totes dues celebracions transcorren quaranta dies que, en algunes tradicions, formen com una segona quaresma. Així, l'Església bizantina viu aquest període com un temps de dejuni i de contemplació de la Creu.

L'Exaltació de la Santa Creu

La festa de l'*Exaltació de la Santa Creu* té l'origen en l'Església de Jerusalem. Des de mitjans del segle IV celebrava el 13 de setembre l'aniversari de la dedicació de la basílica constantiniana aixecada en el Gòlgota. Segons el record d'una pelegrina de l'antiguitat anomenada Egèria, uns anys abans, en aquesta mateixa data s'havia trobat la relíquia de la Creu del Senyor. El gest de l'exaltació es feia el segon dia de l'octava de la dedicació: en aquella jornada, testimonia un llibre litúrgic de l'època, «es mostra solemnement a tot el poble cristià la venerable Creu». Actualment, el ritu més característic d'aquesta festa en la litúrgia bizantina consisteix en l'elevació que fa el sacerdot de la Creu per sobre de tots els caps, beneint el poble i dirigint-se als quatre punts cardinals, mentre el cor canta cent vegades la lletania *Kyrie*

eleison en cada ostensió. Els fidels, després, passen a venerar la Creu i reben una flor del conjunt que adorna el lloc on reposa. És tal el realçament d'aquesta solemnitat a l'Orient cristià que és considerada una pasqua tardoral.

A Roma, des dels inicis del segle VI, es commemorava el 3 de maig una festa paral·lela: la *Invenció de la Santa Creu*. A mitjans del segle VII, a la basílica vaticana s'adopta l'ús procedent de Jerusalem de venerar un fragment de la relíquia de la Creu (anomenat *lignum crucis*) el dia 14 de setembre. El Papa Sergi (687-701) va traslladar aquest costum a la basílica laterana i la va revestir d'especial solemnitat, de manera que al segle VIII la festa es va estendre també per tot l'Occident.

En la litúrgia romana, el prefaci de la Missa recorda que si l'arbre del Paradís va ser el lloc de la caiguda de

l'home, el Senyor ha previst que la Creu sigui el nou arbre salvador «*ut unde mors oriebatur, inde vita resúrgeret...* perquè, d'on va tenir origen la mort, d'allà sorgís la vida». [8] Les lectures subratllen l'elevació de Crist en la fusta com un avançament de l'elevació en la glòria, i pol que atreu totes les criatures: «quan seré enlairat damunt la terra, atrauré tothom cap a mi». [9] La Creu és el lloc del triomf de Jesús, des d'on estén el seu regnat amb la nostra col·laboració: «Crist, Senyor Nostre, fou crucificat i, de la Creu redimí el món i restablí la pau entre Déu i els homes. Jesucrist recorda a tothom: *et ego, si exaltatus fuero a terra, omnia traham ad meipsum* (Jn 12, 32), si vosaltres em poseu al cim de totes les activitats de la terra, complint el deure de cada moment, i sou el meu testimoni tant en les coses que semblen grans com en les que semblen petites, *omnia traham ad meipsum*, tot ho atrauré cap a mi. El

meu regne entre vosaltres serà una realitat!»[10]

Sant Josepmaria portava sempre al coll un reliquiari en forma de creu amb un *lignum crucis*. Era una manifestació de la seva devoció a la Santa Creu en el compliment amorós del deure de cada jornada. Hi ha innombrables gestos, fins i tot petits, que també serveixen per expressar aquesta devoció en la vida diària; per exemple, quan beneïm la taula i donem gràcies fem el senyal de la creu: «Aquell moment de la benedicció, encara que sigui molt breu, ens recorda la nostra dependència de Déu per a la vida, enforteix el nostre sentit de gratitud pels dons de la creació, reconeix aquells que amb el seu treball proporcionen aquests béns i reforça la solidaritat amb els més necessitats».[11]

Crist Rei de l'Univers

La senyoria de Crist sobre l'univers es commemora de diverses maneres en festes de l'any litúrgic, com l'Epifania, la Pasqua i l'Ascensió. Amb la solemnitat de Crist Rei, instituïda el 1925 pel Papa Pius XI en el context de l'avenç de la secularització en la societat, l'Església ens vol presentar amb més claredat encara la sobirania de Jesucrist sobre tota la Creació, inclosa la història humana.

El regne de Jesús és, com ens assenyala la litúrgia de la Missa, un *Regnum veritátis et vitae; regnum sanctitátis et grátiae; regnum iustítiae, amóris et pacis*:^[12] veritat, vida, santedat, gràcia, justícia, amor, pau. Són els valors que anhela amb més força el cor humà, i a la realització dels quals podem contribuir els cristians. De manera especial, amb les obres de misericòrdia dirigides als més petits, com es proclama en l'evangeli propi

del cicle A: «Perquè tenia fam, i em donàreu menjar; tenia set, i em donàreu beure; era foraster, i em vau acollir».[13]

Tanmateix, Jesús mateix ens adverteix: «La meva reialesa no és d'aquest món».[14] La seva senyoria es manifestarà en plenitud amb la segona vinguda, gloriosa, quan s'instaurin el nou cel i la nova terra, i «tota criatura, lliure de l'esclavitud del pecat, el serveixi i lloï sense fi».[15] Ara és el temps de l'esperança, de treballar pel seu regnat, confiats que la victòria final és seva.

Jesús és el centre de la història: no només la de la humanitat en la seva totalitat, sinó també la de cada persona individualment. Fins i tot quan sembla que tot està perdut, sempre es pot dirigir al Senyor, com ho va fer el lladre bo, segons ens el presenta l'evangeli en el cicle C.[16] Quanta pau dona el fet que, malgrat

el nostre passat, amb el penediment sincer podem entrar sempre al Regne de Déu: «Avui tots podem pensar en la nostra història, el nostre camí. Cadascú de nosaltres té la seva història; cadascú té també les seves equivocacions, els seus pecats, els seus moments feliços i els seus moments tristos. Aquest dia, ens anirà bé pensar en la nostra història, i mirar Jesús, i des del cor repetir-li sovint, però amb el cor, en silenci, cadascun de nosaltres: “Pensa en mi, Senyor, ara que estàs en el teu Regne. Jesús, pensa en mi, perquè jo vull ser bo, vull ser bona, però em falta la força, no puc: soc pecador, soc pecadora. Però, pensa en mi, Jesús. Tu pots pensar en mi perquè tu ets al centre, tu estàs precisament al teu Regne”».[17] Aquesta petició d'amor es plasma al llarg del temps litúrgic quan actualitzem en la nostra vida quotidiana el que se celebra en la Missa. El Sagrat Cor de Jesús, la seva Transfiguració, l'Exaltació de la

Santa Creu i la solemnitat de Crist Rei no només jalonen l'any, sinó que omplen de contingut els dies en què se celebren.

José Luis Gutiérrez

[1] Benet XVI, Homilia en la solemnitat del *Corpus Domini*, 22-V-2008.

[2] *Ef* 3, 17-19.

[3] Sant Josepmaria, *És Crist que passa*, núm. 170.

[4] Anastasi el Sinaita, *Sermón en el día de la Transfiguración del Señor* (*Lectio altera* de l'ofici de lectures de la Litúrgia de les Hores del 6 d'agost).

[5] *Mt* 17, 5.

[6] Sant Josepmaria, *Sant Rosari*, 4t misteri de la llum.

[7] *Missal Romà*, prefaci de la Transfiguració del Senyor.

[8] *Missal Romà*, prefaci de la Santa Creu.

[9] *Jn* 12, 32

[10] *És Crist que passa*, núm. 183.

[11] Francesc, Enc. *Laudato si'*, 24-V-2015, n. 227.

[12] *Missal Romà*, prefaci de Nostre Senyor Jesucrist Rei de l'Univers.

[13] *Mt* 25, 35.

[14] *Jn* 18, 36

[15] *Missal Romà*, oració col·lecta de la Missa de Nostre Senyor Jesucrist Rei de l'Univers.

[16] Cf. *Lc* 23, 35-43.

[17] Francesc, Homilia, 24-XI-2013.

.....

pdf | document generat
automàticament des de [https://
opusdei.org/ca-ad/article/les-festes-del-
senyor-durant-el-temps-de-durant-l-
any-ii/](https://opusdei.org/ca-ad/article/les-festes-del-senyor-durant-el-temps-de-durant-l-any-ii/) (11/04/2026)